LXVII Philologia
2025 IANUARIE-IUNIE

CZU:81’25:070
https://doi.org/10.52505/1857-4300.2025.1(324).13

# Traducerea titlurilor de știri online: între fidelitate și adaptare

**Iurie TATARU**

Doctorand
E-mail: iurietataru@gmail.com
ORCID: https://orcid.org/0009-0004-1949-7456
Școala Doctorală Științe Umaniste și ale Educației, USM (Chișinău)

# Translating online News Headlines: between Fidelity and Adaptation

**Abstract**

This study analyzes the role and process of translating journalistic headlines in online communication, emphasizing the importance of adapting them to the cultural and linguistic characteristics of the target language. The research is based on a comparative analysis of 20 journalistic headlines from the Republic of Moldova, both in Romanian and their corresponding English translations, examining the translation techniques applied and the strategies employed by translators. The results highlight a range of translation techniques, including borrowing, literal translation, transposition, modulation, equivalence, and adaptation, along with key translation strategies such as omission, functional adaptation, and text domestication. The conclusions underscore the necessity of adapting journalistic headlines to the cultural and linguistic traits of the target language, ensuring they deliver essential information clearly, concisely, and in a way that resonates with the target audience. The study also highlights the challenges and complexities of the translation process, stressing the need to balance fidelity to the source text with adaptation to the cultural context of the target language.

**Keywords:** translation, headlines, translation techniques, translation strategies, adaptation, omission, domestication.

**Rezumat**

Studiul analizează rolul și procesul de traducere a titlurilor jurnalistice în contextul comunicării online, evidențiind importanța adaptării acestora la specificul cultural și lingvistic al limbii-țintă. Cercetarea se bazează pe analiza comparativă a 20 de titluri jurnalistice din Republica Moldova, atât în limba română, cât și în traducerea lor în limba engleză, identificând tehnicile de traducere utilizate și strategiile adoptate de traducător. Rezultatele evidențiază o varietate de tehnici de traducere, precum împrumutul, traducerea literală, transpoziția, modulația, echivalența și adaptarea, alături de strategii de traducere predominante, precum omiterea, adaptarea funcțională și domesticirea textului. Concluziile subliniază importanța

adaptării titlurilor jurnalistice la specificul cultural și lingvistic al limbii-țintă, astfel încât acestea să transmită informația esențială într-un mod clar, concis și relevant pentru publicul-țintă, evidențiind provocările și dificultățile întâmpinate în procesul de traducere, precum și necesitatea unui echilibru între fidelitatea față de textul-sursă și adaptarea la contextul cultural al limbii-țintă.

**Cuvinte-cheie:** traducere, titluri jurnalistice, comunicare online, adaptare, tehnică de traducere, strategie.

## Introducere

Titlurile jurnalistice sunt elemente cruciale în comunicarea online, având rolul de a atrage atenția cititorilor și de a oferi o perspectivă succintă asupra conținutului unui articol. Traducerea titlurilor jurnalistice reprezintă o provocare complexă, deoarece acestea trebuie să transmită informația esențială într-un mod clar, concis și relevant pentru publicul-țintă. Studiul de față analizează rolul și procesul de traducere a titlurilor jurnalistice în contextul comunicării online, evidențiind importanța adaptării acestora la specificul cultural și lingvistic al limbii-țintă.

## Rolul și traducerea titlurilor jurnalistice în comunicarea online

Titlurile jurnalistice joacă un rol esențial în cadrul comunicării online, funcționând ca elemente strategice, care facilitează atât transmiterea rapidă a informației, cât și captarea atenției publicului-țintă. Studiile realizate de A. Grădinaru (2023), S. Petronienė & I. Žvirblytė (2012) și D. Supatmiwati & Z. Abdussamad (2020) subliniază importanța titlului ca punct central în procesul de comunicare, evidențiind multiple dimensiuni relevante pentru traducerea și adaptarea acestora în contexte diferite.

A. Grădinaru (2023) explorează complexitatea titlurilor ca forme de expresie pragmatică, menite să sintetizeze esența unui mesaj și să inițieze un dialog virtual cu publicul-țintă. Cercetătoarea argumentează că un titlu eficient trebuie să fie clar, concis și să reflecte fidel ideea centrală a conținutului, fără a induce în eroare receptorul. În plus, autoarea evidențiază importanța lungimii titlului, recomandând utilizarea unor formulări scurte, care să transmită informația esențială într-un mod direct și de impact (2023, p. 419).

S. Petronienė și Ž. Indrė (2012) abordează specificul titlurilor din mediul online, accentuând caracteristicile stilului publicistic, precum claritatea, acuratețea și concizia. Autorii subliniază că titlurile articolelor de știri online trebuie să răspundă cerințelor unui public dinamic, care caută informații relevante și dorește acces instantaneu la acestea. În contextul dat, traducerea titlurilor presupune nu doar o simplă transpunere lingvistică, ci și o adaptare la normele culturale și stilistice ale limbii-țintă, cu scopul de a păstra eficiența comunicativă. Mai mult, autorii subliniază importanța lungimii titlurilor. Ei recomandă evitarea titlurilor prea lungi

sau prea scurte, precum și selectarea cu atenție a cuvintelor-cheie, ce poate spori atractivitatea și relevanța acestora (Petronienė & Žvirblytė 2012, p. 65).

Potrivit analizei realizate de D. Supatmiwati și Z. Abdussamad, dificultățile în procesul de traducere a titlurilor de știri online, țin, în special, de obținerea unei echivalențe absolute între limba-sursă și limba-țintă. Autorii arată că, deși titlurile trebuie să fie precise și clare pentru a atrage atenția cititorului, traducerea acestora implică deseori modificări semnificative, cum ar fi adăugarea de informații, restructurarea frazelor și adaptarea stilistică. Rezultatele cercetării lor indică faptul că majoritatea titlurilor sunt traduse cu o echivalență parțială, iar traducerea optimă, care să păstreze integral sensul și impactul original, este mai rar întâlnită. Acest fapt subliniază necesitatea unor studii care să analizeze nu doar titlurile, ci și articolele complete pentru o înțelegere mai profundă a procesului de traducere în domeniul media (2020, p. 270).

Toate aceste lucrări au pus accent pe echilibrul delicat dintre fidelitatea față de textul-sursă și necesitatea adaptării la publicul-țintă. Fie că este vorba despre titluri de filme sau articole de știri online, traducerea implică o serie de decizii strategice, care vizează nu doar conservarea sensului originar, ci și maximizarea impactului asupra receptorilor. În plus, toate studiile evidențiază dimensiunea persuasivă a titlurilor, care nu sunt doar informative, ci și menite să atragă, să convingă și să influențeze comportamentul publicului-țintă.

Astfel, spiritul acestor lucrări reflectă o abordare funcționalistă, orientată spre eficiență comunicativă, în care titlul este perceput ca un instrument-cheie în „ecologia" discursului mediatic. Claritatea, concizia și adaptabilitatea se dovedesc a fi criterii esențiale atât în procesul de creare, cât și în cel de traducere a titlurilor, consolidându-le rolul de veritabile noduri strategice în comunicarea online.

**Teorii și abordări ale echivalenței și calității în traducere**

În cadrul cercetărilor din domeniul studiilor de traducere, în special, lucrările lui J. House (1977), S. Bassnett (2013) și E. Bielsa și S. Bassnett (2009) propun o analiză detaliată a conceptelor fundamentale ale traducerii, cu accent pe echivalență, intraductibilitate și evaluarea calității traducerii. Aceste lucrări explorează nu doar aspectele tehnice ale procesului de traducere, dar și dimensiunile culturale și contextuale care influențează deciziile traducătorilor.

J. House propune un model riguros pentru evaluarea calității traducerii, bazat pe echivalența funcțională între textul-sursă și textul-țintă. House subliniază importanța menținerii funcției textului în traducere și introduce conceptul de *dimensiuni situaționale*, care trebuie să fie reflectate în mod echivalent în traducere pentru a asigura o calitate optimă. Potrivit acestei abordări, traducerea este analizată în termenii unei structuri lingvistice detaliate, incluzând aspecte sintactice, lexicale și textuale, iar scopul final este de a verifica în ce măsură traducerea respectă funcția textului-sursă, ținând cont de contextul său specific (1977, p. 103).

În *Translation Studies*, S. Bassnett analizează tema fundamentală în studiile de traducere: *intraductibilitatea*. Cercetătorul explorează conceptele de *intraductibilitate lingvistică* și *intraductibilitate culturală*, oferind exemple concludente, precum traducerea termenului englezesc „home" sau a noțiunii de „democrație" (2013, p. 40), care pot căpăta sensuri diferite în funcție de contextul cultural. Această lucrare evidențiază faptul că traducerea nu se rezumă la un simplu schimb de cuvinte între limbi, ci implică o înțelegere profundă a realităților culturale și a conotațiilor fiecărei limbi. S. Bassnett provoacă cititorul să reflecteze asupra dificultății de a găsi echivalente adecvate în limba-țintă, ceea ce face procesul traducerii deosebit de complex și, de multe ori, imposibil de realizat.

Totuși, considerăm că nu există situații în care am putea vorbi despre *intraductibilitate* în traducerea titlurilor jurnalistice. Suntem de părerea că imaginația umană este capabilă să depășească aproape orice dificultate. Progresul științific și tehnologic ne arată că, de-a lungul timpului, oamenii au reușit să ocolească obstacole care păreau insurmontabile, principiu care poate fi aplicat și în traducerea titlurilor de știri. Capacitatea de a găsi echivalente și de a adapta textele traduse nu poate fi limitată de intraductibilitate, ba dimpotrivă, poate fi stimulată prin creativitate și inovație.

E. Bielsa și S. Bassnett, în *Translation in Global News*, aduc în prim-plan conceptul de *echivalență* și abordează dihotomia între *echivalența formală* și *cea dinamică*, propusă de E. Nida (Bielsa & Bassnet 2009, p. 8). Echivalența formală pune accent pe o traducere fidelă a formei textului-sursă, menținând structurile gramaticale și frazeologice intacte, în timp ce echivalența dinamică se concentrează pe sensul global al textului și pe adaptarea acestuia la limba și cultura-țintă. Autorii subliniază importanța adaptării traducerii în funcție de contextul și scopul acesteia, subliniind că nu există o soluție universală. Alegerea între cele două tipuri de echivalență depinde de natura textului-sursă și de cerințele publicului-țintă, traducătorul fiind nevoit să echilibreze fidelitatea cu naturalețea și fluența mesajului în limba-țintă (*Ibidem*, p. 89).

Astfel, putem spune că lucrările analizate contribuie substanțial la înțelegerea procesului de traducere a titlurilor jurnalistice, subliniind complexitatea și diversitatea acestuia. J. House oferă un cadru analitic detaliat pentru evaluarea calității traducerii, concentrându-se pe *echivalența funcțională*, în timp ce S. Bassnett explorează noțiunea de *intraductibilitate* și impactul diferențelor culturale asupra traducerii. În aceeași direcție, E. Bielsa și S. Bassnett (2009) discută despre abordările echivalente și despre cum alegerea unui model de traducere depinde de contextul specific. Toate aceste lucrări converg spre concluzia că traducerea nu este doar o practică mecanică, ci un proces complex și dinamic, în care traducătorul trebuie să oscileze între fidelitatea față de textul-sursă și adaptarea acestuia la normele lingvistice și

culturale ale limbii-țintă, chiar dacă, uneori, s-ar părea că o situație în limba-sursă este intraductibilă în limba-țintă.

**Tehnici de traducere a titlurilor jurnalistice**

Traducerea titlurilor de știri este esențială pentru a asigura accesibilitatea și înțelegerea acestora de către un public divers. Așa cum subliniază A. Grădinaru (2023, pp. 425-427), tehnicile de traducere a titlurilor sunt variate și adaptate specificului limbilor și culturilor-țintă, dar scopul principal rămâne același: „transmiterea eficientă a esenței mesajului original într-o formă relevantă pentru publicul-țintă".

J.-P. Vinay și J. Darbelnet disting două abordări principale în traducere: *directă* și *oblică*. Traducerea directă este posibilă atunci când există paralelisme structurale sau conceptuale între limba-sursă și limba-țintă, permițând o transpunere fidelă a mesajului. Traducerea oblică, pe de altă parte, este necesară atunci când apar „lacune" sau diferențe semnificative între limba-sursă și limba-țintă, impunând adaptări și modificări pentru a menține sensul și impactul mesajului (1972, p. 46).

Pentru a atinge acest scop, traducătorii utilizează o serie de tehnici de traducere, fiecare având atât avantaje, cât și limitări. J.-P. Vinay și J. Darbelnet (*Ibidem*, p. 46) identifică șapte tehnici principale, pe care le putem analiza în contextul traducerii titlurilor de știri:

**Traducerea directă: menținerea similarităților**

● **Împrumutul:** Atunci când un concept sau o realitate nu are un echivalent direct în limba-țintă, împrumutul poate fi o soluție eficientă (*Ibidem*, p. 47). Un termen politic apărut într-o știre poate fi împrumutat și adaptat fonetic la limba-țintă. Exemplu: „Primele avioane de luptă franceze Mirage 2000 ajung în Ucraina" (*radiomoldova.md*). Aceasta este o tehnică folosită frecvent în context jurnalistic pentru a păstra denumirea intactă, în cazul dat, *Mirage 2000*. Într-un alt exemplu, s-a păstrat intactă denumirea *Novi Sad* din limba-sursă, în titlul tradus în limba engleză „Serbia protests: 100 days after Novi Sad tragedy" (*moldova1.md/i/en*). În limba română, titlul este „Proteste în Serbia la 100 de zile de la prăbușirea acoperișului unei gări. Circulația a fost blocată în mai multe orașe" (*moldova1.md*). Trebuie menționat faptul că titlul știrii în limbă română nu a folosit termenul *Novi Sad*, deși specificarea gării ar fi adăugat mai mult conținut decât expresia *unei gări*. Acest exemplu ne arată că traducătorul trebuie să consulte și conținutul știrii. Cel din urmă poate ajuta la formularea unui titlu mai concis și, în același timp, mult mai fidel conținutului știrii.

● **Calchierea:** Deși poate fi tentantă, traducerea literală a unui titlu poate genera rezultate neinteligibile sau chiar amuzante în limba-țintă (Vinay et Darbelnet 1972, p. 47). De aceea, este important ca traducătorul să evalueze cu atenție dacă structura gramaticală a limbii-sursă este compatibilă cu cea a limbii-țintă. Exemplu: *Fake news* (engleză) devine *Știri false* (română). Deși este o calchiere, este una des folosită și bine adaptată în limba română. *Breaking news* (engleză) devine *Știri de ultimă oră*

(română), o calchiere frecvent utilizată în jurnalism, care și-a câștigat popularitatea datorită conciziei și impactului. Metodologia folosită în această cercetare nu a urmărit identificarea titlurilor cu toate cele șapte tehnici de traducere, dar a analizat 20 de titluri după categoria lor: „social", „politic", „justiție", „internațional". Astfel, în cele 20 de titluri analizate, nu au fost identificate cazuri de calchiere.

● **Traducerea literală:** Traducerea literală a unui titlu poate fi adecvată doar în anumite cazuri. Adesea, este necesară o adaptare a structurii și a vocabularului pentru a asigura fluența și naturalețea textului în limba-țintă (*Ibidem*, p. 48). În cele ce urmează, vom analiza câteva exemple din diferite domenii. Primul se referă la un titlu din justiție „Veronica Dragalin se opune fuzionării PA și PCCOCS. Scrisoarea adresată procurorului general" (*radiomoldova.md*) (română) a fost tradus în engleză prin „Veronica Dragalin criticizes proposed anti-corruption merger" (*radiomoldova.md/i/en*) (traducere literală: Veronica Dragalin critică propunerea de fuziune anticorupție). Un alt exemplu, din domeniul social, „Trei decese în incendii declanșate din cauza imprudenței în timpul fumatului" (*moldova1.md*) a fost tradus prin „Smoking carelessness causes deadly fires in Moldova" *(moldova1.md/i/en).* Deși în limba română titlul specifică numărul deceselor, în limba engleză, s-a optat pentru omiterea acestor date, fiind înlocuite printr-o expresie generalizatoare – *deadly fires* (incendii fatale).

**Traducerea oblică: adaptarea la diferențe**

● **Transpoziția:** Modificarea categoriei gramaticale a unui cuvânt sau expresii poate fi necesară pentru a respecta regulile gramaticale ale limbii-țintă. De exemplu, un substantiv din limba-sursă poate fi tradus printr-un verb în limba-țintă (Vinay și Darbelnet 1972, p. 50). Exemplu: „Ajutoarele SUA, suspendate temporar: impactul asupra Republicii Moldova" (*moldova1.md*) a fost tradus în limba engleză prin „Moldova faces financial uncertainty with U.S. aid suspension" (*moldova1.md/i/en*) (Moldova se confruntă cu incertitudini financiare ca urmare a suspendării ajutorului SUA). Un alt exemplu de transpoziție avem în titlul „Maia Sandu: Federația Rusă mizează pentru o criză energetică îndelungată în R. Moldova" (*radiomoldova.md*), care a fost tradus în limba engleză prin „Russia's strategy to fuel energy crisis in Moldova explained" (radiomoldova.md/i/en). În limba română, subiectul acțiunii este *Maia Sandu*, iar în varianta tradusă, subiectul este *Russia's strategy* (Strategia Rusiei).

● **Modulația:** Adaptarea sensului unui mesaj la particularitățile culturale ale limbii-țintă este esențială pentru a evita interpretări greșite sau ofensive (*Ibidem*, p. 51). De exemplu, o expresie idiomatică dintr-o limbă poate fi tradusă printr-o expresie echivalentă din altă limbă, chiar dacă aceasta din urmă nu este o traducere literală a celei dintâi. Exemplu: „Agricultorii din Soroca pregătesc livezile, dar spun că se confruntă cu lipsa forței de muncă" (*moldova1.md*) a fost tradus în limba engleză prin „Moldova orchard pruning: Farmers face labor shortage" (*radiomoldova.md/i/en*). Traducătorul, în acest

exemplu, a tradus expresia în română *Agricultorii din Soroca pregătesc livezile* în limba engleză prin *Moldova orchard pruning* (curățarea livezilor în Moldova), *orchard pruning* fiind o expresie idiomatică în limba engleză.

● **Echivalența:** În cazul titlurilor de știri, echivalența este utilizată pentru a reda un mesaj dintr-o limbă în alta, folosind mijloace lingvistice și stilistice complet diferite (*Ibidem*, p. 52). Astfel, un titlu care utilizează un joc de cuvinte într-o limbă poate fi tradus printr-un titlu care utilizează un alt joc de cuvinte în limba-țintă. Exemplu: „Ajutor pentru cei vulnerabili: Spălătorie socială, deschisă la Tigheci cu fonduri UE" (*moldova1.md*) a fost tradus prin „EU-funded laundry eases hardship in rural Moldova" (moldova1.md/i/en), unde sintagma *cei vulnerabili* a fost tradusă prin *hardship* (greutăți, dificultăți). În titlul „Șefa Procuraturii Anticorupție: Mi s-a cerut să plec" *(radiomoldova.md*), expresia *Șefa Procuraturii Anticorupție* a fost tradusă în limba engleză prin *Moldova's anti corruption prosecutor* (Procurorul anticorupție din Moldova) în titlul „Moldova's anti-corruption prosecutor responds to calls for her resignation" (radiomoldova.md/i/en) (traducere literală: Procurorul anticorupție din Moldova răspunde apelurilor privind demisia sa).

● **Adaptarea:** Atunci când realitatea descrisă într-un titlu nu există în cultura-țintă, adaptarea poate fi necesară pentru a face mesajul relevant și inteligibil pentru publicul-țintă (*Ibidem*). De exemplu, un titlu care se referă la un eveniment specific unei culturi poate fi adaptat prin menționarea unui eveniment similar din cultura-țintă. Exemplu: În titlul „Șefa Procuraturii Anticorupție: „Mi s-a cerut să plec" (*radiomoldova.md),* în traducerea titlului în limba engleză „Moldova's anti-corruption prosecutor responds to calls for her resignation" (*radiomoldova.md/i/en*), expresia *Procuratura Anticorupție* a fost tradus prin *Anti-Corruption Prosecutor's Office* cu specificare *Prosecutor's Office* (oficiul procurorului) termen folosit în spațiul mediatic anglofon.

**Tabel 1. Tehnicile de traducere utilizate pentru traducerea titlurilor analizate**

| Tehnicile de traducere | Frecvența utilizării | Tipul de știre | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| | | Internațional | Justiție | Social | Politic | Total |
| Împrumutul | 9 | 4 | 2 | 2 | 1 | **9** |
| Calchierea | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 | **0** |
| Traducerea literală | 4 | 2 | 1 | 1 | 0 | **4** |
| Transpoziția | 2 | 1 | 1 | 0 | 1 | **3** |
| Modulația | 6 | 0 | 2 | 1 | 4 | **7** |
| Echivalența | 8 | 3 | 2 | 3 | 1 | **9** |
| Adaptarea | 4 | 0 | 2 | 0 | 3 | **5** |
| **Total** | **33** | **10** | **10** | **7** | **10** | **37** |

**Strategii de traducere a titlurilor jurnalistice**

În analiza traducerii și a strategiilor utilizate în procesul de transfer al textelor, în special, în contextul știrilor globale, cercetările din domeniul traducerii subliniază diversitatea abordărilor și complexitatea factorilor implicați în alegerea tehnicii de traducere. În această analiză, explorăm strategiile și abordările teoretice discutate de autori precum E. Bielsa și S. Bassnett (2009), C. Schäffner (2017), C. Nord (1994), S. Bassnett (2013) și A. Grădinaru (2023), pentru a vedea cum se aplică acestea în domeniul traducerii titlurilor jurnalistice și cum influențează înțelegerea și percepția titlurilor de către publicul-țintă.

Un concept esențial discutat de E. Bielsa și S. Bassnett (2009) este *omiterea* ca strategie de traducere frecvent folosită în știrile globale. Conform autorilor, traducerea știrilor nu se limitează la un simplu transfer interlingvistic, ci implică manipularea și adaptarea textului pentru a răspunde nevoilor unui public-țintă specific. Aceasta poate include *sinteza* și, în mod special, *omiterea*, care reprezintă metoda eficientă pentru ajustarea informațiilor, astfel încât să corespundă contextului local (Bielsa și Bassnett 2008, p. 7-8). De exemplu, în cazul titlurilor de filme, informațiile mai puțin relevante sau considerate nepotrivite pentru cultura-țintă sunt adesea omise, iar structura textului este reorganizată pentru a se alinia mai bine cu stilul și pozițiile ideologice ale publicului-țintă (Grădinaru 2023, p. 427). În titlurile de știri, acest fenomen îl regăsim destul de des. Exemplu: În titlul „350 de tablete, distribuite la școlile din Zona de Securitate pentru a asigura accesul copiilor la studii" (*moldova1.md*), traducătorul a omis multe date din titlul original, considerându-le redundante pentru limba-țintă, generalizând informațiile din titlul tradus, „Moldova: Tech aid for students in crisis" (*moldova1.md/i/en*) (*Moldova: Ajutor tehnic pentru studenții care se confruntă cu situații de criză*). Putem explica alegerea traducătorului prin faptul că, pentru publicul anglofon, o abordare mai generalizatoare, de sinteză, ar exprima mai lesne contextul general al mesajului din știre. În acest exemplu, se poate observa tendința de a propune un titlu concis, dar care exprimă foarte clar conținutul știrii.

Într-un cadru similar, Ch. Nord (1994) propune un concept esențial în traducere – *adaptarea funcțională*, care presupune că traducătorii trebuie să identifice funcțiile semantice și culturale ale textului-sursă și să le transfere în limba-țintă, adaptându-le la contextul cultural în limba-țintă. *Semantica* se referă la sensul propriu-zis al cuvintelor și propozițiilor din text, iar *cultura* se referă la diferențele dintre culturi, care pot influența înțelegerea mesajului tradus. Ch. Nord subliniază că *adaptarea* este o procedură esențială pentru a asigura *echivalența funcțională* între textul original și cel tradus, chiar și atunci când semnificația literală a cuvintelor nu poate fi menținută.

În titlurile de știri, adaptarea funcțională se manifestă la fel ca și în textul tradus. De exemplu: „Maia Sandu: Federația Rusă mizează pentru o criză energetică îndelungată în R. Moldova" (*radiomoldova.md*) și traducerea în engleză „Russia's strategy to fuel energy crisis în Moldova explained" (*radiomoldova.md/i/en*) (Strategia Rusiei de a alimenta criza energetică din Moldova, explicată). Funcția titlului în limbă română este de a informa cetățenii din Republica Moldova asupra anumitor evenimente importante din societate, pe când titlul în limba engleză îl îndeamnă pe cititorul anglofon să analizeze anumite evenimente cu conotație politică din Republica Moldova dintr-o perspectiva anumită, diferită de cea a cititorului local, și anume, să încerce să analizeze alt context, cel al „strategiei Rusiei" prin prisma „crizei energetice din Republica Moldova".

C. Schäffner, alături de E. Bielsa și S. Bassnett, recunoaște că traducerea știrilor globale presupune manipularea semnificativă a textului original, pentru a facilita înțelegerea acestuia în contextul cultural al limbii-țintă. De asemenea, autorii afirmă că, în acest proces, traducătorii pot opta pentru „domesticirea" sau „înstrăinarea" textului, în funcție de obiectivele traducerii și de așteptările publicului-țintă (Schäffner 2017, pp. 331-336). Pentru titlurile de filme, de exemplu, se folosesc strategiile de „adăugare" sau „suprimare", care joacă un rol important în ajustarea textului la specificitatea culturală a publicului-țintă (Grădinaru 2023, p. 427). Să analizăm cum se manifestă acest concept în traducerea titlurilor de știri. Titlul în limba română „Ultima zi de livrare a gazelor europene în stânga Nistrului. Tiraspolul păstrează tăcerea privind noul ajutor al UE" (*moldova1.md*) a fost tradus prin „Transnistrian region's energy crisis: EU Aid hinges on rights reforms" (*moldova1.md/i/en*) (Criza energetică din regiunea transnistreană: Ajutorul UE depinde de reforma cu privire la drepturile omului). Dacă ar fi analizate în afara contextului știrii pentru care au fost alese aceste titluri, s-ar crea impresia că avem două știri cu conținut diferit.

În domeniul traducerii titlurilor de filme, A. Grădinaru (2023) identifică patru strategii principale: *traducerea directă, transformarea prin adăugare sau suprimare, transformarea lexico-gramaticală* și *substituirea lexico-semantică*. Aceste strategii pot fi folosite în egală măsură în traducerea titlurilor de știri, fiindcă urmăresc același scop.

**Traducerea directă** se utilizează când titlurile sunt simple și nu conțin cuvinte sau expresii intraductibile. Această strategie se aplică în situațiile în care structura gramaticală a titlului în limba-sursă coincide cu cea din limba-țintă (Grădinaru 2023, p. 427). De exemplu, titlul „Zelenski: Ucraina este pregătită pentru negocieri, dar SUA și Europa trebuie să fie implicate" (*radiomoldova.md*) a fost tradus „Zelensky: Ukraine ready for Russia talks with U.S., EU involved" (*moldova1.md/i/en*).

**Transformarea prin adăugare sau omisiune** este o strategie de traducere care presupune modificarea textului original prin adăugarea sau eliminarea de cuvinte sau fraze (*Ibidem,* pp. 427-428).

Scopul acestei strategii este de a adapta textul la specificul limbii-țintă și a evita redundanța. De exemplu, uneori traducătorul adaugă cuvinte pentru a clarifica un termen sau expresie ce nu are echivalent direct în limba-țintă. La fel, el poate elimina cuvinte lipsite de sens în limba-țintă. Exemplu: Titlul „Maia Sandu: Federația Rusă mizează pentru o criză energetică îndelungată în R. Moldova" (*radiomoldova.md*) a fost tradus prin „Russia's strategy to fuel energy crisis in Moldova explained" (*radiomoldova.md/i/en*). Numele propriu Maia Sandu, care în titlul în limba română are funcția de subiect, a fost omis, fiind înlocuit cu Russia's strategy (strategia Rusiei), iar cuvântul *explained* (explicată) a fost adăugat.

**Substituirea lexico-semantică** este strategia frecvent utilizată atunci când sensul titlului nu poate fi redat fidel în limba-țintă din cauza unor cuvinte greu de tradus, termeni necunoscuți publicului-țintă sau expresii care nu surprind esența denumirii originale (*Ibidem*, p. 428). De exemplu, „Ajutoarele SUA, suspendate temporar: impactul asupra Republicii Moldova" (*moldova1.md*) a fost tradusă prin „Moldova faces financial uncertainty with U.S. aid suspension" (*moldova1.md/i/en*) pentru a o adapta unui public general, folosind termenul *Moldova* ca un termen instituțional comun în limba engleză pentru a exprima *Ajutoarele SUA*.

Substituirea lexico-semantică necesită un echilibru delicat între fidelitatea față de textul în limba-sursă și adaptarea la specificul limbii și culturii-țintă. Un traducător priceput trebuie să fie un fin cunoscător al ambelor limbi și culturi, având capacitatea de a lua decizii inspirate pentru a crea un un titlu de calitate.

În concluzie, analiza strategiilor de traducere a titlurilor jurnalistice relevă un proces complex, influențat de factori care necesită adaptarea textului la specificul publicului-țintă. Înțelegerea acestor strategii este esențială pentru a asigura o comunicare eficientă și a evita distorsiuni de sens sau interpretări eronate în contextul global al știrilor.

**Metodologie**

Corpusul cuprinde 20 de titluri jurnalistice cu tematică socială, politică, internațională și juridică, selectate aleatoriu, respectiv câte cinci titluri pentru fiecare tematică. Această obligativitate se impune pentru calibrarea datelor obținute. Perioada publicării știrilor nu este relevantă pentru cercetare; scopul urmărit fiind analiza frecvenței tehnicii de traducere folosite în raport cu tematica știrii. În cazul de față, titlurile au fost analizate din perspectivă socială, politică, internațională și juridică.

Titlurile au fost preluate din publicații online care reflectă subiecte despre Republica Moldova, în special de pe site-urile *https://moldova1.md/*, *https://*

*radiomoldova.md/* și variantele lor în limba engleză, respectiv, *https://moldova1.md/i/en* și *https://radiomoldova.md/i/en*. Trebuie menționat faptul că știrile cu tematică internațională nu țin de subiectul Republicii Moldova în mod obligatoriu, fiindcă sunt traduse din subiecte preluate de la alte agenții internaționale, apoi traduse în engleză.

În procesul de analiză, s-a măsurat lungimea titlurilor: atât în limba-sursă (română), cât și în limba-țintă (engleză). O diferență majoră între aceste date poate indica un grad mare de adaptare a titlului tradus. Analiza mărimii titlurilor în limba română în comparație cu titlurile în limba engleză a scos la iveală următoarele date: titlurile în limba română au o lungime de aproximativ 90 de caractere, iar în limba engleză – de 60, fapt care indică o modificare semnificativă a titlurilor traduse în limba engleză.

Pentru o mai mare precizie, s-a analizat și contextul știrii printr-un sumar de aproximativ 150 de cuvinte. Acest exercițiu este important pentru a vedea dacă titlul în limba română nu este influențat de opinia jurnalistului. În plus, sumarul dat servește drept conținut pentru analiza cuvintelor-cheie din textul știrii. Un număr mare de cuvinte-cheie în ambele titluri (varianta originală și traducerea) poate indica un grad înalt de echivalență în procesul de traducere.

Fiecare titlu a fost analizat din perspectiva celor șapte tehnici de traducere (Vinay et Dalbernet 1974), înregistrându-se toate cele identificate. Pentru a determina frecvența folosirii acestora de către traducător, s-a cuantificat fiecare tehnică și frecvența apariției în rezultate. Scopul a fost de a vedea care sunt cele mai răspândite în traducerea titlurilor jurnalistice pe tematică socială, politică, juridică și internațională. Pentru analiză, au fost luate în considerare toate tehnicile de traducere identificate.

La fel, s-au analizat strategiile de traducere folosite de traducător, fiind stabilite cele care sunt mai des răspândite, precum și raportul cu tehnicile de traducere identificate.

**Concluzii**

Rezultatele acestei cercetări arată că împrumutul și echivalența au fost cele mai des folosite tehnici de traducere a celor 20 de titluri jurnalistice analizate, iar modulația, mai puțin. Din titlurile analizate, transpoziția a fost cel mai rar folosită, iar calchierea nu a apărut niciodată în această analiză. Titlurile de știri cu cele mai multe tehnici de traducere au fost cele de tip internațional și politic, iar titlurile știrilor de tip social au folosit cele mai puține tehnici de traducere, șapte la număr.

O altă concluzie este că elementele ce pot ajuta la transmiterea mesajului din limba-sursă în limba-țintă cu un grad de echivalență mai ridicat sunt cuvintele-cheie, care expun esența mesajului, iar o analiză mai riguroasă a cuvintelor-cheie, iar apoi stabilirea unei legături dintre acestea, pe care

o poate face traducătorul, este soluția unei traduceri de calitate, cu un grad sporit de fidelitate.

Datele obținute în acest studiu, coroborate cu alți parametri de analiză, pot constitui o bază solidă pentru alte cercetări mai exhaustive și mai reprezentative asupra modului în care trebuie traduse titlurile de știri în limba engleză. Deși datele sunt concludente, un număr mai mare de titluri analizate, de ordinul sutelor sau miilor, ar putea arăta o altă imagine, cu o precizie mai mare și date mai exacte asupra frecvenței tehnicilor de traducere folosite în traducerea titlurilor de știri. Această propunere poate îmbunătăți considerabil calitatea comunicării internaționale. Traducerile de înaltă calitate pot facilita schimburile socioeconomice, lingvistice și culturale între state.

## Referințe bibliografice:

BASSNETT, Susan. *Translation Studies*. Ed. a 4-a. London: Routledge, 2013. DOI: https://doi.org/10.4324/9780203488232.

BIELSA, Esperança and BASSNETT, Susan. *Translation in global news*. New York: Routledge, 2009. ISBN 9780415409728.

GRĂDINARU, Angela. Traducerea titlurilor de filme: o adevărată provocare. În: *Actele Colocviului internațional de Științe ale Limbajului* „*Eugeniu Coșeriu*" *ediția a XVII-a, „Limbaje și comunicare. Timp și limbaj", Volumul XVII, Editura Universității „Ștefan cel Mare"*, Suceava, 2023, pp. 417-429. ISSN: 1843-6714; ISSN-L: 1843-6714, ISBN : 978-973-666-795-4.

HOUSE, Juliane. A Model for Assessing Translation Quality. *Meta*, 1977, 22(2), pp. 103-109. https://doi.org/10.7202/003140ar.

NORD, Christiane. Translation as a process of linguistic and cultural adaptation. *Teaching Translation and Interpreting, in Cay Dollerup/Annette Lindegaard (ds) Teaching Translation and Interpreting 2*, Amsterdam/Philadelphia: Benjamins 1994, pp. 59-67.

PETRONIENĖ, Saulė & ŽVIRBLYTĖ, Indrė. Headlines of online news articles: Degree of equivalence in translation. *Studies about languages*, 2012, 21, pp. 64-73. https://doi.org/10.5755/j01.sal.0.21.2839.

SUPATMIWATI, Diah and ABDUSSAMAD, Zainudin. Equivalence in News Headlines Translation: English Headlines Rendered Into Bahasa Indonesia in BBC Web News. *Humanitatis: Journal of Language and Literature*, 2020, 6(2), pp. 251-272. Disponibil: https://journal.universitasbumigora.ac.id/index.php/humanitatis/article/view/800/518 [accesat 2025-02-23].

SCHÄFFNER, Christina. Language, interpreting, and translation in the news media. In: *The Routledge handbook of translation studies and linguistics*. New York: Routledge, 2017, pp. 327-341. ISBN 978-1-315-69284-5.

VINAY Jean-Paul et DARBELNET Jean. Stylistique comparée du français et de l'anglais méthode de traduction. *La Bibliothèque de Stylistique Comparée*, 1972, p. 331.

## Surse:

în limba română

Moldova 1, ©2025 IP „TELERADIO-MOLDOVA”. Disponibil: https://moldova1.md/ [accesat 2025-02-23].

Radio Moldova, © 2025 IP „TELERADIO-MOLDOVA”. Disponibil: https://radiomoldova.md/ [accesat 2025-02-23].

în limba engleză

Moldova 1, ©2025 IP „TELERADIO-MOLDOVA”. Disponibil: https://moldova1.md/i/en [accesat 2025-02-23].

Radio Moldova, © 2025 IP „TELERADIO-MOLDOVA”. Disponibil: https://radiomoldova.md/i/en [accesat 2025-02-23].

**Primit**: 25.02.2025
**Acceptat**: 29.04.2025